

Editorial

În pragul aderării sale la Uniunea Europeană – un proiect strategic care a mobilizat forțele intelectuale, civice și politice în ultimul deceniu –, România prezintă tabloul contradictoriu al unei democrații semifuncționale altoite pe un stat centralist, conservat aproape intact din perioada comunistă, în ciuda ajustărilor succesive impuse de adoptarea *acquis-ului* comunitar. Marea rezistență la marile schimbări structurale își are originea într-o cultură societală de provizorat permanent, traversată de gesturi mimetice și mode abandonate cu repeziciune, în care un model propriu de dezvoltare durabilă nu a izbutit nicicând să concentreze energiile naționale, seduse mai degrabă de efemer decât de perenitate.

altera oferă, iată, și prin acest al 28-lea număr al său – ce se înscrie în tradiția de un deceniu a revistei de a găzdui dezbateri avizate asupra chestiunilor delicate ale realității românești și europene –, câteva sugestii privind posibile reforme ce ar îngădui României, în paralel cu o dinamică pozitivă a economiei și o limitare a efectelor emigrării masive a forței de muncă, să se transforme în statul capabil să servească eficient așteptările diverse ale unei societăți plurale, în căutarea propriei formule de integrare internă și externă.

Contribuțiile unor politologi remarcabili ca Peter Lynch și Frans Schrijver pun din nou pe tapet tema regionalizării și a rolului partidelor regionale în construirea Uniunii Europene, dar și a statelor-națiune viitoare. Dacă în România înființării de partide regionale i s-a opus sistematic întreaga clasă politică, panicată de perspectiva unei competiții reale, în exemplele aduse de autorii sus-menționați, partidele regionale din Belgia, Marea Britanie sau Italia, a căror „afacere de bază” pare a fi doar autonomia, s-au dovedit extrem de eficiente în a impulsiona reforma instituțională din regiuni precum Galicia, Țara Galilor sau Scoția, al căror impact pozitiv la nivel UE și național nu mai este contestat de nimeni.

Într-o abordare consistentă, László Szarka aprofundează situația partidelor etnice maghiare din România, Slovacia, Ucraina și Serbia, insistând asupra cauzelor care au condus la abandonarea programelor lor autonomiste, în favoarea soluționării

unor revendicări imediate prin participarea la guvernare în coaliție cu partidele proeuropene ale majorității, proces cu rezultate contradictorii, care lasă să se întrevadă o relansare a mizei minoritare din aceste țări, în contextul apropiatei regionalizării.

Parte din rezervele, nu rareori interesate, față de declanșarea marilor reforme, în pofida evidentei nefuncționalități a statului centralist, țin de o mare doză de ignoranță publică, alimentată de-a lungul întregului secolul XX de istoriografia oficială, de extremă dreaptă sau stângă. Revenind în paginile **alterei** pe coordonatele acelorași contribuții substanțiale la decantarea unei noi istoriografii a Transilvaniei, Paul Philippi și Ovidiu Pecican aduc, fiecare cu accentele specifice, o lumină nouă în acest perimetru pustiit de poncife, mituri obligatorii și lașități intelectuale, deschizând, a câtea oară, calea unei priviri obiective asupra complexității și diversității Transilvaniei, ca realitate statală polimorfă, ce va fi influențat și catalizat regiunea sa de referință.

Nu în ultimul rând, **altera** publică studiul lui István Haller, expert în drepturile omului, privitor la cazul Hădăreni, un caz revelator pentru eșecul instituționalizării normelor democratice, altminteri incluse în Constituție. Zguduitorul caz Hădăreni, întins pe o durată de peste un deceniu, relevă abrupt incapacitatea autorităților de a depăși mentalități rasiste – în care minoritatea, îndeosebi romii, poate fi linșată la propriu, fără repercusiuni –, altele decât cele impuse pe plan extern. Lamentabil și trist deznodământul acestui caz, în care dreptatea refuzată 12 ani în țară, dar împlinită la Curtea Europeană a Drepturilor Omului este aplicată cu vădite resentimente de chiar instituții menite să apere demnitatea umană.

La antipod, în prezentarea lui Pertti Ahonen, descoperim Biserica Ortodoxă Finlandeză, o biserică minoritară națională. Cum Finlanda ne-a obișnuit cu respectul excepțional pentru diversitate, articolul poate fi o contribuție importantă mai ales la cunoașterea de către cei interesați a mecanismelor finanțării cultelor într-un stat care se află de ani buni în fruntea topului națiunilor celor mai necorupte ale lumii.

În fine, **altera** publică o amplă dezbatere organizată la Cluj, în mai 2005, de Liga Pro Europa, privind reformele necesare pentru adecvarea deplină a statului român la esența democrației pluraliste europene. Sugestia principală a dezbaterii rămîne aceea că elitele politice și culturale ar face bine să declanșeze reformele structurale după și numai după ce o amplă dezbatere publică va fi elucidat tipul de stat și societate pe care ni le dorim. Fără fixarea acestui țel final, disputele despre uni- sau bicameralism, regiuni statistice sau administrative, echilibrul puterilor, vot nominal sau mixt, vor rămîne, ca de atâtea ori în istoria noastră, o dezbatere despre forme, nicidecum despre fond.